

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.19.1.2023

Aleksandra Kolasa
Dyrektor
Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi
ul. Gabriela Narutowicza 75
90-132 Łódź

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/088 – Funkcjonowanie administracji miar

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Okręgowy Urząd Miar w Łodzi ¹ , ul. Gabriela Narutowicza 75, 90-132 Łódź.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Aleksandra Kolasa, Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi, od 2 stycznia 2023 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: Paweł Sarek, Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi, od 28 września 2018 r. do 31 grudnia 2022 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 3-5)</p>
Zakres przedmiotowy kontroli	Planowanie i wykonywanie zadań z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych. Ustalanie i dochodzenie należności wynikających z realizacji ustawowych zadań. Nadzór w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 (I półrocze) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust.1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	1. Małgorzata Chojnacka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/111/2023 z 7 lipca 2023 r. 2. Marcin Kuzan, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/110/2023 z 7 lipca 2023 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-2)</p>

¹ Dalej: OUM, Urząd.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

W ocenie NIK Okręgowy Urząd Miar w Łodzi w sposób prawidłowy, tj. zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach⁴ oraz wewnętrznymi procedurami dokonywał legalizacji urządzeń. Nadzór OUM nad paczkowaniem produktów, a w szczególności nad systemem kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego odbywał się w ramach przeprowadzanych kontroli doraźnych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o towarach paczkowanych⁵. Jednak, co należy ocenić negatywnie, OUM w latach 2021-2022 nie przeprowadzał kontroli planowych towarów paczkowanych (tym samym nie realizował planu kontroli).

Opłaty i wynagrodzenia za czynności administracji miar pobierane były w wysokościach wynikających z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy⁶ oraz wewnętrznych cenników. Podejmowane przez OUM działania windykacyjne mające na celu odzyskanie zaległości z tytułu należności cywilnoprawnych, ograniczały się do wysyłania kolejnych not odsetkowych lub wezwań do zapłaty. W objętych próbą badania notach odsetkowych odsetki naliczane były prawidłowo (poza jednym przypadkiem). Jednakże analiza prowadzonych postępowań windykacyjnych wykazała brak jednolitego podejścia w zakresie terminów wystawiania not odsetkowych i obciążeniowych oraz ostatecznych wezwań do zapłaty wobec dłużników.

W ocenie NIK dostępne zasoby kadrowe związane z prawną kontrolą metrologiczną, oraz realizacją czynności kontrolnych w OUM, nie były wystarczające co znalazło potwierdzenie w niepełnej realizacji planów kontroli opracowywanych na podstawie matryc ryzyka dla zadań kontrolnych w obszarze u.p.m., u.t.p. oraz ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku⁷.

Rejestry przyrządów pomiarowych obejmowały tylko urządzenia zgłoszone do prawnej kontroli metrologicznej, m.in. z uwagi na brak narzędzi do samodzielnego wyszukiwania podmiotów użytkujących przyrządy pomiarowe, nieujętych we właściwej ewidencji.

Kontrole użytkowników przyrządów pomiarowych prowadzone były w sposób prawidłowy a dokumenty potwierdzające przeprowadzone czynności zostały opracowywane rzetelnie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Planowanie i wykonywanie zadań z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych

Opis stanu
faktycznego

1.1. Struktura organizacyjna OUM została określona w Statucie⁹ i w jej skład wchodziły: Wydział Usług Metrologicznych; Wydział Nadzoru i Koordynacji; Wydział

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz.U. z 2022 r. poz. 2063, dalej: u.p.m., prawo o miarach.

⁵ Dz.U. z 2022 r. poz. 2255, dalej: u.t.p.

⁶ Dz.U. poz. 1679, dalej: rozporządzenie w sprawie opłat za czynności urzędowe.

⁷ Dz.U. z 2022 r. poz. 1854, dalej: ustawa o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Zarządzenie nr 7 Prezesa Głównego Urzędu Miar w z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nadania statutu i regulaminu organizacyjnego Okręgowemu Urzędowi Miar w Łodzi.

Obsługi oraz cztery Wydziały Zamiejscowe: w Piotrkowie Trybunalskim, Łowiczu, Zduńskiej Woli i Kielcach. Dyrektor OUM nadał regulamin wewnętrzny¹⁰ wydziałom OUM. Wydział Usług Metrologicznych wykonywał m.in. czynności w zakresie prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych¹¹. Do zadań Wydziału Nadzoru i Koordynacji należało m.in.: wykonywanie zadań związanych z nadzorem nad przestrzeganiem przepisów ustaw¹².

(akta kontroli str. 6-102)

Dla prawidłowego i jednolitego wykonywania przez pracowników obowiązków służbowych Dyrektor OUM wprowadził instrukcję postępowania podczas kontroli przyrządów pomiarowych stosowanych na stacjach paliw ciekłych w tym LPG¹³. Dodatkowo uregulowano w formie zasad przeprowadzanie wewnętrznych kontroli działalności laboratoriów wchodzących w skład OUM oraz Wydziałów Zamiejscowych OUM¹⁴. Ponadto w okresie objętym kontrolą funkcjonowały wydane przez Prezesa Głównego Urzędu Miar (dalej: Prezes GUM) zasady sprawowania nadzoru przez Prezesa GUM nad przestrzeganiem ustaw¹⁵, których celem było sformułowanie podstawowych zasad. Natomiast zasady przeprowadzania kontroli przez pracowników użytkowników przyrządów pomiarowych określone zostały w wytycznych¹⁶ Prezesa GUM.

(akta kontroli str. 658-726)

W celu zapewnienia wykwalifikowanej i przeszkolonej kadry w Wydziale Usług Metrologicznych OUM w Łodzi, z zakresu prawnej kontroli metrologicznej (legalizacji) przeszkolono w okresie objętym kontrolą, następującą liczbę pracowników: Laboratorium Mechaniki 11 osób, Laboratorium Termodynamiki oraz w Laboratorium Chemii pięć osób, natomiast pracowników w Laboratorium Elektryczności nie szkolono.

Dyrektor wyjaśniła, że w Laboratorium Elektryczności pracownicy realizujący zadania związane z prawną kontrolą metrologiczną byli przeszkoleni zarówno w GUM jak i w systemie wewnętrznym w latach wcześniejszych. Nie pojawiła się potrzeba szkolenia dodatkowych osób. Dyrektor dodała, że w zakresie realizowania czynności kontrolnych w 2021 r. były przeprowadzane przez GUM spotkania online, w których wzięli udział dostępnymi pracownicy OUM w Łodzi zajmujący się kontrolami.

(akta kontroli str. 887, 894)

¹⁰ Zarządzenie nr 12 Dyrektora Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie nadania regulaminów wewnętrznych dla wydziałów Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi; Zarządzenie nr 12 Dyrektora Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie nadania regulaminów wewnętrznych dla wydziałów Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi; Zarządzenie nr 14 Dyrektora Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi z dnia 23 września 2020 r. w sprawie nadania regulaminu wewnętrznego Wydziałowi Usług Metrologicznych Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi; Zarządzenie nr 7 Dyrektora Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi z dnia 28 września 2022 r. w sprawie nadania regulaminu wewnętrznego Wydziałowi Usług Metrologicznych Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi; Zarządzenie nr 11 Dyrektora Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie nadania regulaminu wewnętrznego Wydziałowi Usług Metrologicznych Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi.

¹¹ Wzorcowanie przyrządów pomiarowych użytkowych oraz stosowanych jako wzorce odniesienia, prowadzenie spraw związanych z oceną zgodności przyrządów pomiarowych z zasadniczymi wymaganiami dyrektyw nowego podejścia dotyczących przyrządów pomiarowych, wykonywanie sprawozdań i ekspertyz przyrządów pomiarowych.

¹² Kontrolowanie komórek organizacyjnych realizujących zadania w zakresie prawnej kontroli metrologicznej i nadzoru metrologicznego; prowadzenie spraw, związanych z nakładaniem grzywien w formie mandatu karnego; realizowanie zadań wynikających z ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o towarach paczkowanych, w tym nadzór nad paczkowaniem produktów oraz systemami kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego, nadzór nad produkcją butelek miarowych oraz nad stosowaniem przez producentów butelek miarowych systemami kontroli wewnętrznej tych butelek

¹³ Zarządzenie Nr 4/2014 Dyrektora Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji postępowania podczas kontroli przyrządów pomiarowych stosowanych na stacjach paliw ciekłych w tym gazu skroplonego propan-butan (LPG).

¹⁴ Zasady przeprowadzania kontroli wewnętrznych w laboratoriach wchodzących w skład Wydziału Usług Metrologicznych oraz w Wydziałach Zamiejscowych Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi – zaakceptowane przez Dyrektora OUM w Łodzi w dniu 20 lutego 2020 r.

¹⁵ Zasady sprawowania nadzoru przez Prezesa Głównego Urzędu Miar nad przestrzeganiem ustaw: Prawo o miarach, Prawo pobiercze, o towarach paczkowanych, o tachografach, o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku. Wydanie V, Warszawa 2019 r.

¹⁶ Wytyczne przeprowadzania kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych z maja 2018 r.

Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty (według Rb-70), w OUM w czwartym kwartale 2021 r. i 2022 r. oraz drugim kwartale 2023 r. wyniosło odpowiednio 122,12, 118,35 oraz 121,61, w tym w służbie cywilnej odpowiednio: 108,55, 109,17 i 110,27. Przez cały okres objęty kontrolą OUM dysponował 135 etatami, w tym 120 etatami w służbie cywilnej, zatrudniając na nich łącznie 121 osób. Według stanu na 1 stycznia lat 2021-2023 oraz na 30 czerwca 2023 r. liczba pracowników OUM realizujących zadania z zakresu prawnej kontroli metrologicznej wynosiła w latach 2020-2023 (I półrocze) odpowiednio 101, 99, 100 i 95 osób (tj.: 100, 97,88, 98,75 i 92,75 w przeliczeniu na etaty).

Zdaniem Dyrektora OUM zasoby kadrowe związane z prawną kontrolą metrologiczną, oraz realizacją czynności kontrolnych w OUM w Łodzi byłyby wystarczające, gdyby nie niedające się przewidzieć długotrwale absencje chorobowe pracowników oraz nieobecności związane z sytuacją epidemiczną.

(akta kontroli str. 103-117)

W okresie objętym kontrolą OUM nie ponosił wydatków na umowy cywilnoprawne (związane z zadaniami dotyczącymi prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych).

(akta kontroli str. 118)

W latach 2020 – 2023 (I półrocze) OUM wykonał ogółem 248 150 legalizacji przyrządów pomiarowych (52 410 w 2020 r., 67 295 w 2021 r., 79 035 w 2022 r. oraz 49 410 do 30 czerwca 2023 r.). Liczba wykonanych legalizacji pierwotnych w tym jednostkowych wynosiła, we wskazanych okresach, odpowiednio 77, 62, 99, 46 (łącznie 284). Legalizacji ponownych w 2020 r. wykonano 52 333, w 2021 r. 67 233, w roku kolejnym 78 936 i do połowy 2023 r. 49 364 (łącznie 247 866). Wzrost liczby legalizacji ogółem w 2021 r. w stosunku do 2020 r. wyniósł 28,4%, a w 2022 r. w stosunku do 2021 r. wyniósł 17,5%.

(akta kontroli str. 119)

Dyrektor wskazała, że w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2023 r. w Okręgowym Urzędzie Miar w Łodzi i w Wydziałach Zamiejscowych nie występowały przypadki odmowy wykonania czynności legalizacyjnych oraz nie pojawiały się zapotrzebowania na legalizację nowych urządzeń pomiarowych nielegalizowanych dotąd.

(akta kontroli str. 769, 774)

Dyrektor potwierdziła, że w latach 2021-2023 (I półrocze) w Okręgowym Urzędzie Miar w Łodzi i w Wydziałach Zamiejscowych nie miały miejsca przypadki stwierdzenia lub zgłoszenia braku zgodności zalegalizowanych urządzeń z wydanymi dla nich decyzjami zatwierdzenia typu.

(akta kontroli str. 769, 775)

Kontrolą objęto dokumentację 50 wniosków o dokonanie legalizacji przyrządów pomiarowych. W ramach badanych wniosków OUM dokonał legalizacji 469 przyrządów, tj.: 277 wodomierzy, 62 przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym (oraz jeden prędkościomierz odcinkowy), 47 wag, 41 liczników gazowych¹⁷, 16 przyrządów do pomiaru długości¹⁸, 14 analizatorów spalin samochodowych, 10 taksometrów oraz jednej instalacji pomiarowej do pozostałych cieczy innych niż woda.

(akta kontroli str. 119-121)

¹⁷ 18 gazomierzy, 6 przeliczników objętości gazu, 17 odmierzaczy LPG.

¹⁸ 8 przyrządów do pomiaru długości materiałów taśmowych i papierowych, 8 przyrządów do pomiaru długości kabla i drutu.

W 40 na 50 wniosków o dokonanie legalizacji przyrządów pomiarowych czynności te były realizowane w terminie do ósmego¹⁹ dnia od złożenia wniosku. W jednym przypadku legalizacji dokonano w 55 dniu, jednak o taki termin wnioskował przedsiębiorca. W kolejnym przypadku czynności legalizacyjne zostały zakończone w 35 dniu od dnia wpłynięcia wniosku.

(akta kontroli str. 119-125)

W ramach prowadzonej legalizacji przestrzegano procedur wynikających z przepisów powszechnie obowiązujących. Przykładowo w przypadku wymagań w zakresie wykonania i charakterystyk metrologicznych wag (nieautonomicznych elektronicznych) wskazywano i weryfikowano²⁰ klasę dokładności, producenta, nr fabryczny, znak typu, rok produkcji, rodzaj tary, zakres tary, max, min. Cechę legalizacyjną umieszczano na tabliczce znamionowej (i lub na obudowie wagi). W przypadku odmierzaczy paliw ciekłych w temperaturze pomiaru weryfikowano klasę dokładności, producenta, znak fabryczny, nr odmierzacza, rok produkcji, strumień objętości, a także sprawdzano: urządzenia wchodzące w skład odmierzacza²¹, parametry metrologiczne²², Q_{mid} do Q_{Rmax} dla dawki minimalnej (trzy pomiary)²³, wzorce oraz przyrządy pomiarowe zastosowane do sprawdzenia²⁴. Umieszczano cechy zabezpieczające²⁵

(akta kontroli str. 122-125)

W przypadku objętej próbą legalizacji ponownej przyrządu do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego - prędkościomierza odcinkowego²⁶ zainstalowanego na drodze krajowej nr 72²⁷ oględziny zewnętrzne wykazały, że przyrząd jest kompletny i nieuszkodzony, ma wersję i wartość sumy kontrolnej oprogramowania zgodną z decyzją zatwierdzenia typu oraz wymagane oznaczenia. Warunki sprawdzenia zawierały się w znamionowych warunkach użytkowania określonych w decyzji zatwierdzenia typu przyrządu. W ramach legalizacji dokonano pomiaru prędkości pojazdu kontrolowanego w oparciu o pomiar czasu przebycia przez ten pojazd odcinka drogi wyznaczonego za pomocą przetworników – kamer cyfrowych²⁸. Zakres przeprowadzonego sprawdzenia był zgodny z § 30 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 17 lutego 2014 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać przyrządy do pomiaru prędkości w kontroli ruchu drogowego, oraz szczegółowego zakresu badań i sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych²⁹.

(akta kontroli str. 906-915)

¹⁹ W 18 przypadkach legalizacji dokonano w dniu złożenia wniosku, w siedmiu przypadkach w dniu następnym.

²⁰ Weryfikowano także: pobudliwość (czułość), błąd urządzenia zerującego, błędy wskazań, sprawdzenie $Max + 9e$, błędy wskazań dla urządzenia tarującego, obciążenie niecentryczne.

²¹ Sprawdzano drukarki w zakresie objętości wydrukowanej w porównaniu z objętością wskazaną, a także w zakresie należności wydrukowanej, odczytanej i obliczonej. Sprawdzano działanie urządzeń kasujących, programatora oraz urządzenia wskazującego należność.

²² Sprawdzenie przy strumieniu: objętość odczytana na liczydle V_n , Objętość odczytana z kolby V_k , czas pomiaru, strumień objętości Q , Względny błąd wskazania E .

²³ objętość odczytana na liczydle V_n , Objętość odczytana z kolby V_k , względny błąd wskazania E .

²⁴ Kolby metalowe.

²⁵ Na tabliczkach znamionowych, przetwornikach kąta obrotu, czujnikach objętości, mechanizmach adjustacji czujnika objętości, sterowniku układu hydraulicznego.

²⁶ Przyrząd w wersji stacjonarnej jako automatyczny przyrząd bezobsługowy. W skład przyrządu wchodziły: cyfrowa kamera z wbudowanym mikroprocesorem z funkcją rozpoznawania tablic rejestracyjnych i oświetlaczem podczerwieni (4 szt.); kontroler (2 szt.); moduł (2 szt.); przełącznik komunikacyjny – switch (2 szt.); zasilacz (2 szt.); obudowa cyfrowej kamery z grzałką przystosowana do montażu na maszcie, słupie, bramownicy (4 szt.); obudowa metalowa typu Rack 19" (2 szt.).

²⁷ W miejscowości Złota, województwo łódzkie, powiat skierniewicki, gmina Gluchów.

²⁸ Zakres pomiarowy: 10+250 km/h; wartość działki elementarnej: 1 km/h; zakres temperatur pracy: -25+50°C.

²⁹ Dz. U z 2019 r. poz. 1081.

W sprawie kosztów związanych z działalnością punktów legalizacyjnych, Dyrektor wskazała, że jedyne koszty jakie OUM ponosi w związku z działalnością punktów legalizacyjnych to wydatki na podróże służbowe. Wobec powyższego w OUM nie prowadzono rejestru z wyszczególnionymi kosztami ponoszonymi na funkcjonowanie punktów legalizacyjnych.

OUM w okresie objętym kontrolą NIK nie występował z wnioskami do Prezesa GUM o likwidację istniejących punktów legalizacyjnych ze względu na ich nieopłacalność.

(akta kontroli str. 895-896)

Nadzór OUM nad paczkowaniem produktów, a w szczególności nad systemem kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego odbywał się w ramach przeprowadzanych kontroli doraźnych w pomieszczeniach paczkującego, zlecającego paczkowanie, paczkującego na zlecenie, sprowadzającego lub importera oraz w miejscu paczkowania lub składowania towarów paczkowanych. Za tego typu czynności (kontrole doraźne), zgodnie z art. 14 ust. 2 u.t.p., OUM nie pobierał opłat, chyba że w ich wyniku zostało stwierdzone, że sprawdzona partia towaru paczkowanego nie spełniała wymagań dopuszczenia do obrotu.

Z przedłożonej do weryfikacji dokumentacji kontroli czynności metrologicznych związanych z towarami paczkowanymi³⁰ wynikało że w okresie 2021 – 2023 (pierwsze półrocze) OUM przeprowadził łącznie 321 kontroli³¹ w tym: 135 w 2021 r., 125 w 2022 r. oraz 61 w pierwszym półroczu 2023 r. Wydziały Zamiejscowe w Piotrkowie Trybunalskim oraz w Łowiczu kontroli takich nie przeprowadzały. Opłaty z tytułu stwierdzenia w trakcie kontroli doraźnej, że partia towaru paczkowanego nie spełniała wymagań dopuszczenia do obrotu naliczono w dziewięciu przypadkach³².

(akta kontroli str. 126-173)

Kontrola OUM obejmowała podmioty, które dokonały wymaganych zgłoszeń zgodnie z art. 12 i art. 13 u.t.p.

Dyrektor wyjaśniła m.in., że w przypadku paczkowania produktów do końca 2022 r. funkcjonowała Baza producentów towarów paczkowanych eTP, w której zawarty był wykaz aktualnych podmiotów, które zgłosiły fakt paczkowania produktów. Obecnie dane takie znajdują się w systemie „ŚWITEŻ”. Podmioty, które nie zgłosiły faktu paczkowania są poza tym systemem. Planowanie kontroli odbywa się poprzez typowanie podmiotów ujętych w ww. bazach. W przypadku pozyskania informacji o podmiotach, które nie wypełniły obowiązku zgłoszenia faktu paczkowania wysyłane są wezwania do dokonania tych czynności. W sytuacji niedokonania zgłoszenia mimo wcześniejszego wezwania wykonywane są czynności sprawdzające i po ustaleniu stanu faktycznego kontrole.

(akta kontroli str. 174, 878, 882)

W OUM pozyskiwanie informacji dotyczących podmiotów, które nie dokonały zgłoszenia faktu paczkowania produktu odbywało się poprzez uzyskiwanie informacji

³⁰ W zakresie: 1) przestrzegania wymagań dotyczących paczkowania produktów, o których mowa w ustawie o towarach paczkowanych; 2) przestrzegania obowiązku stosowania legalnych jednostek miar podczas użytkowania przyrządów pomiarowych, wykonywania pomiarów i wyrażania wartości wielkości fizycznych; 3) sprawdzania spełniania wymagań przez przyrządy pomiarowe podlegające prawnej kontroli metrologicznej wprowadzone do obrotu lub użytkowania, stosowane albo przechowywane w stanie gotowości do użycia, w dziedzinach, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy prawo o miarach; 4) sprawdzania posiadania przez podmioty wprowadzające przyrządy pomiarowe do obrotu lub użytkowania oraz przez użytkowników przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej ważnych dowodów tej kontroli; 5) przestrzegania spełniania warunków właściwego stosowania przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej.

³¹ OUM w Łodzi (bez Wydziałów Zamiejscowych): 54 w 2021 r., 18 w 2022 r. i zero w 2023 r. (I półrocze). Wydział Zamiejscowy w Zduńskie Woli odpowiednio: 36, 47 i 30. Wydział Zamiejscowy w Kielcach odpowiednio: 45, 60 i 31.

³² W Wydziale Zamiejscowym w Kielcach w ośmiu przypadkach i w Wydziale Zamiejscowym w Zduńskiej Woli w jednym przypadku.

z rynku - często podczas wykonywania czynności kontrolnych bądź metrologicznych przez pracowników. Informacje takie przekazywane były także przez inne instytucje.

(akta kontroli str. 878, 882)

OUM w latach 2021 – 2022 nie wykonał żadnej kontroli planowej w celu stwierdzenia poprawności stosowania systemu kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego (szczegółowy opis w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 514-519)

Na terenie działania OUM, w latach objętych kontrolą, nie odnotowano przypadków zgłoszeń dotyczących rozpoczęcia produkcji butelek miarowych oraz wprowadzenia butelek miarowych po raz pierwszy do obrotu na terytorium Polski. Natomiast liczba zgłoszonych podmiotów paczkujących w okresie 2020-2022 (według stanu na 31 grudnia) wynosiła odpowiednio: 699, 706, 718 oraz 724 na 30 czerwca 2023 r. W tym samym okresie przeprowadzono odpowiednio: 116, 135, 124 i 54 kontroli doraźnych oraz dodatkowo cztery kontrole planowe w 2020 r.

We wskazanych latach OUM nałożył odpowiednio sześć mandatów na łączną kwotę 670 zł, w 2021 r. dwa mandaty na łączną kwotę 250 zł, w 2022 r. 13 mandatów na łączną kwotę 1 500 zł, a w I połowie 2023 r. pięć mandatów w łącznej wysokości 550 zł.

(akta kontroli str. 769, 775,776)

Szczegółowej weryfikacji poddano 20 kontroli towarów paczkowanych, w tym 12 wykonanych przez OUM w Łodzi oraz osiem przez Wydziały Zamiejscowe³³.

Kontrole przeprowadzane były po wcześniejszym zawiadomieniu przedsiębiorcy, to jest zgodnie z art. 48 ust. 1 i 3 ustawy z 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców³⁴. Wyjątek od tej zasady stanowiły kontrole przeprowadzone w wyniku skarg obywateli, które realizowane były bez wcześniejszej zapowiedzi na podstawie art. 48 ust. 11 pkt 2 ustawy Prawo przedsiębiorców. Kontrole doraźne wykonywane były w pomieszczeniach paczkującego³⁵ w godzinach pracy urzędu. Kontrole przeprowadzane były w terminie do 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o kontroli, za wyjątkiem dwóch przypadków, kiedy kontrole przeprowadzono 40 i 41 dnia po doręczeniu zawiadomienia o kontroli.

(akta kontroli str. 151-173)

W ramach sprawowania nadzoru nad systemem kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego kontrolujący nie stwierdzili uchybień w tym zakresie.

Z wybranej do kontroli próby zgłoszeń 10 przedsiębiorstw³⁶ paczkujących produkty, wszystkie objęte badaniem firmy dopełniły obowiązku zgłoszenia rozpoczęcia paczkowania produktów na terytorium RP (art. 12 u.t.p.), a jeden z podmiotów dodatkowo zgłosił wprowadzanie towarów paczkowanych po raz pierwszy do obrotu na terytorium RP (art.13 u.t.p.)³⁷. Spośród 10 przedsiębiorstw objętych badaniem³⁸ trzy dokonały także zgłoszenia aktualizacyjnego.

³³ Wydział Zamiejscowy w Zduńskiej Woli – jedna kontrola oraz Wydział Zamiejscowy w Kielcach – siedem kontroli.

³⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 221. Dalej: ustawa Prawo przedsiębiorców.

³⁵ Lub zlecającego paczkowanie, paczkującego na zlecenie, sprowadzającego lub importera oraz w miejscu paczkowania lub składowania towarów paczkowanych.

³⁶ Dokumentacja dotycząca następujących pozycji: nr 15, nr 19, nr 21, nr 53, nr 72, nr 116, nr 806, nr 809, nr 821, nr 825.

³⁷ W badanej próbie nie wystąpiły przypadki zgłoszenia rozpoczęcia produkcji butelek miarowych (art. 28 u.t.p.) oraz wprowadzenia butelek miarowych po raz pierwszy do obrotu na terytorium RP (art. 29 u.t.p.).

³⁸ Wśród 10 firm były dwie spółdzielnie mleczarskie; piekarnia; wytwórnia lodów oraz firma chemiczna; kosmetyczna; a także podmioty paczkujące herbaty; suplementy diety; firma z branży alkoholowej oraz sklep garmazeryjny i piekarnia. Wyrobami pakowanymi były m.in. mleko, sery, cukierki, lody, rozpuszczalniki, kremy, herbaty, suplementy diety, wina, likiery, pierogi, pieczywo, bułka tarta.

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki wzywania pomocy funkcjonariuszy policji w przypadku oporu, który uniemożliwiał lub utrudniał sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem przez pracowników OUM czynności.

(akta kontroli str. 151, 174, 844-845, 860-861)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 20 ust. 1 u.t.p. Dyrektor OUM, nie przeprowadzał w latach 2021-2022 kontroli planowych w celu stwierdzenia poprawności stosowanego systemu kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego.

Dyrektor wyjaśniła m.in., że kontrole planowe są procesem o wiele bardziej wymagającym i czasochłonnym niż kontrole doraźne. Bada się wówczas stosowanie systemu kontroli wewnętrznej w praktyce oraz przeprowadza test referencyjny (ważenie towarów paczkowanych) dwóch, a niekiedy trzech partii na jeden system. Firmy o rozbudowanej strukturze mogą mieć dwa lub więcej systemów co mnoży wyżej opisane czynności. Stan kadrowy Wydziału – długotrwała choroba kluczowego pracownika wpłynęły na brak możliwości organizacyjnej przeprowadzenia kontroli towarów paczkowanych. Ponadto pomimo ogłaszanych naborów, nie zatrudniono kandydata na wolne stanowisko.

(akta kontroli str. 514-519, 843-857)

Dyrektor uzupełniła swoje wyjaśnienia o braku kontroli planowych towarów paczkowanych stwierdzając m.in., że zgodnie z wytycznymi GUM, ustalającymi normę czynności wykonywanych przez jeden zestaw (zespół) kontrolny na 80 szt. oraz liczbę podmiotów występujących na terenie działania ustanowiono zasady stosowane podczas sporządzania planów i ich realizacji. Cykl ustalono na 24 miesiące, ze szczególnym uwzględnieniem małych jednoosobowych firm lub paczkujących okresowo „czy pod zamówienie”. U takich podmiotów kontrole odbywają się znacznie rzadziej, tak aby nie stwarzać pozoru nękania czy utrudniania prowadzenia działalności gospodarczej. Kontrole planowe charakteryzują się znaczną długotrwałością. Dodatkowo, doświadczenia pokazywały, że uchybienia w ich trakcie były sporadyczne i cykl 24 miesięczny jest w zupełności wystarczający.

(akta kontroli str. 898-899)

Także Wydziały Zamiejscowe OUM zlokalizowane w Łowiczu i Zduńskiej Woli, w okresie objętym kontrolą, nie przeprowadzały kontroli doraźnych ani planowych towarów paczkowanych.

Dyrektor wyjaśniła m.in., że ze względu na rotacje kadrowe w latach poprzednich, ówczesny dyrektor wyraził zgodę na przejęcie obsługi terenu Piotrkowa Trybunalskiego i Łowicza przez OUM w Łodzi. Wymienione wyżej Wydziały Zamiejscowe nie miały możliwości czasowych i personalnych, aby przeprowadzać dodatkowo czasochłonných kontroli towarów paczkowanych.

(akta kontroli str. 843, 857-858)

Należy zauważyć, że zgodnie z wytycznymi³⁹ do planów kontroli na lata 2021-2023 liczba kontroli założona do wykonania w roku dla każdego zespołu kontrolnego powinna być ustalona w szczególności w oparciu o wyniki okresowo prowadzonej analizy ryzyka. W zakresie doboru do kontroli podmiotów paczkujących – przy

³⁹ Pismo Prezesa GUM znak: BNIK-WN.0332.1.2020 z 19 listopada 2020 r. z wytycznymi do sporządzania planów kontroli na 2021 r. ; Pismo Prezesa GUM znak: DNK-WN.0332.1.2021 z 22 listopada 2021 r. z wytycznymi do sporządzania planów kontroli na 2022 r. ; Pismo Prezesa GUM znak: DNK-WN.0332.2.2022 z 1 grudnia 2022 r. z wytycznymi do sporządzania planów kontroli na 2023 r.

tworzeniu harmonogramu kontroli należało uwzględnić kontrole u tych podmiotów paczkujących, u których jeszcze kontroli nie wykonano, w pierwszej kolejności dla towarów ze znakiem „e”. Następnie przy tworzeniu harmonogramu kontroli należało wziąć pod uwagę wykonanie kontroli planowych (a następnie doraźnych) u tych podmiotów paczkujących, u których w czasie kontroli stwierdzono nieprawidłowości. W wytycznych brak było wskazania częstotliwości przeprowadzania kontroli planowych przedsiębiorców paczkujących, a tym samym analizy zapisów art. 21 ust. 1. u.t.p. W wytycznych nie odniesiono się także do zapisów art. 58 ust. 1 ustawy Prawo przedsiębiorców⁴⁰ stanowiącego, że organ kontroli nie przeprowadza kontroli, w przypadku gdy ma ona dotyczyć przedmiotu kontroli objętego uprzednio zakończoną kontrolą przeprowadzoną przez ten sam organ.

Zdaniem NIK, zarówno z zapisów wytycznych, analizy ryzyka jak i ustawy Prawo przedsiębiorców nie wynikało, aby OUM mógł zaprzestać wykonywanie kontroli planowych towarów paczkowanych.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia sposób prowadzenia legalizacji przyrządów pomiarowych. Opracowana i wdrożona struktura organizacyjna OUM zapewniała prawidłowe działania Urzędu. Dodatkowo dla właściwej realizacji celów OUM zapewniono przeszkolenie 16 pracowników z zakresu prawnej kontroli metrologicznej (legalizacji). W dokumentach wewnętrznych OUM określono sposób realizacji zadań z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych. W ramach prowadzonej legalizacji przestrzegano procedur wynikających z przepisów powszechnie obowiązujących. Nadzór OUM nad paczkowaniem produktów, a w szczególności nad systemem kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego odbywał się w ramach przeprowadzanych kontroli doraźnych. Biorąc pod uwagę niesprzyjające okoliczności zewnętrzne (stan epidemii Covid-19) jak i wewnętrzne (związane głównie z absencjami pracowników i sytuacją kadrową), zdaniem NIK odstępianie (w latach 2021-2022) od kontroli planowych towarów paczkowanych należy ocenić negatywnie.

OPISZAK

2. Ustalanie i dochodzenie należności wynikających z realizacji ustawowych zadań

Opis stanu faktycznego

W latach 2020-2023⁴¹ (I półrocze) liczba czynności urzędowych wykonywanych przez OUM podlegających opłacie na podstawie art. 24 u.o.m. wyniosła odpowiednio: 54 478, 70 573, 81 760, 51 276, natomiast przychody z tytułu opłat za czynności urzędowe wyniosły: 2 772 160 zł, 3 045 880 zł, 3 305 440 zł, 1 877 230 zł.

W ramach umów cywilnoprawnych OUM wykonał odpowiednio 26 561, 31 254, 22 469 i 80 228 czynności, z których uzyskał przychody w wysokości 1 839 930 zł, 2 082 370 zł, 2 118 880 zł i 2 041 470 zł.

(akta kontroli str. 175)

Analizą poprawności wyliczenia pobranych opłat za czynności urzędowe i wynagrodzenia za czynności cywilnoprawne objęto odpowiednio 14 spraw dotyczących wydania dowodu legalizacji na podstawie art. 24 ust. 2 pkt 2 u.p.m. oraz sześć związanych z kontrolą towarów paczkowanych na podstawie art. 24 ust. 2 pkt 11 u.p.m. Analiza ww. spraw wykazała, że pobierane opłaty wynikały z załącznika do rozporządzenia w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy. Dziewięć z 14 czynności legalizacyjnych dokonano w siedzibie OUM, w pozostałych pięciu przypadkach w miejscu zainstalowania przyrządów. W jednym przypadku z tytułu wykonania legalizacji

⁴⁰ Dz. U z 2023 r., poz. 803.

⁴¹ Według stanu na 31 grudnia 2020 r., 31 grudnia 2021 r., 31 grudnia 2022 r. i 30 czerwca 2023 r.

ponownej przyrzędu w miejscu jego zainstalowania naliczono wnioskodawcy koszty dodatkowe obliczone jako iloczyn odległości i stawki za przejechany kilometr wynikającej z § 11 pkt 2 ppkt 2 lit. a i b rozporządzenia w sprawie opłat za czynności urzędowe. Liczba kilometrów wynikała z karty przebiegu pojazdu.

W pozostałych czterech przypadkach⁴² nie naliczono kosztów dodatkowych.

Dyrektor wyjaśniła, że we wskazanych przypadkach OUM nie naliczył kosztów podróży pracownika/przewozu sprzętu z uwagi na zapewnienie transportu na miejsce wykonywanych czynności przez wnioskodawcę.

We wszystkich analizowanych sprawach do legalizacji przystąpiono po uregulowaniu przez wnioskodawcę należnej opłaty.

(akta kontroli str. 237-243, 878-885)

W sześciu analizowanych przypadkach związanych z kontrolą towarów paczkowanych podstawą obliczenia wysokości opłaty była liczba godzin, podczas których wykonywano czynności kontrolne wynikająca z protokołu kontroli. Obliczeń dokonywano zgodnie z § 1 pkt 1 ppkt 5 oraz § 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności urzędowe. We wszystkich analizowanych przypadkach kontrolowanych obciążono dodatkowymi kosztami wynikającymi z dojazdu do miejsca kontroli⁴³. W pięciu przypadkach opłaty zostały wniesione przez kontrolowanych w terminie określonym w decyzji ustalającej opłatę za przeprowadzoną kontrolę towarów paczkowanych. W jednym przypadku kontrolowany wniósł opłatę (wraz z kosztami upomnienia) z szesnastodniowym opóźnieniem. W badanej sprawie nie naliczono odsetek.

Dyrektor wyjaśniła, że podmiot został obciążony kosztami upomnienia bez odsetek, z uwagi na to, że odsetki wyliczone na dzień wystawienia upomnienia były niższe od kwoty, o której mowa w art. 54 ust. 1 pkt 5 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa⁴⁴.

(akta kontroli str. 212, 878-885)

Analizą poprawności wyliczenia wynagrodzenia za czynności cywilnoprawne objęto 21 spraw, w tym 14 wniosków o wzorcowanie, pięć wniosków o certyfikowanie materiału odniesienia oraz dwa wnioski o przeprowadzenie auditu początkowej certyfikacji. Naliczone wynagrodzenie wynikało z obowiązujących w OUM cenników. W przypadkach wniosków o przeprowadzenie auditu wnioskodawców obciążono obowiązkową opłatą za rozpatrzenie wniosku w wysokości 1 500 zł. W jednym przypadku do auditu przystąpiono po uregulowaniu należności za rozpatrzenie wniosku, zaś w jednym przystąpiono do auditu pomimo niewniesienia opłaty, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W 17 przypadkach czynności wykonano w siedzibie OUM, zaś w czterech w siedzibie wnioskodawcy, który został obciążony z tego tytułu kosztami dodatkowymi⁴⁵. W 19 z 21 przypadków do wykonania czynności przystąpiono na podstawie pisemnego potwierdzenia przyjęcia wniosku ze wskazaną opłatą. W dwóch przypadkach z podmiotami zawarto umowy, co wynikało z procedury⁴⁶ opisanej w załączniku nr 1 do Zarządzenia nr 2/2016 Dyrektora Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi z dnia 25 marca 2016 r. w sprawie zasad pobierania wynagrodzenia za inne czynności wykonywane przez OUM w Łodzi i nadzorowane przez Obwodowe Urzędy Miar⁴⁷.

⁴² L2.45.5683.2022, L2.432.388.2023, L2.45.5391.2023 oraz L1.432.4.2021.

⁴³ Na podstawie kart przebiegu pojazdów.

⁴⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2651 z późn. zm.

⁴⁵ Na podstawie kart przebiegu pojazdu, formularzy delegacji, książki wyjść.

⁴⁶ Pkt 2 i 3 w części „Zawieranie umów”, który stanowi, że Na podstawie otrzymanego od klienta zlecenia właściwa komórka organizacyjna przedstawia klientowi warunki realizacji usług wykorzystując formularze „Potwierdzenie zamówienia” (...), oraz Podpisane przez klienta „Potwierdzenie zamówienia stanowi formę umowy cywilnoprawnej do kwoty 5 000 zł. Jeżeli kwota wynagrodzenia przekracza 5 000 zł zawierane są umowy cywilnoprawne zgodne ze wzorem (...).

⁴⁷ Dalej: zarządzenie w sprawie zasad pobierania wynagrodzenia.

Należności z tytułu wykonanych czynności uregulowane zostały terminowo w 19 przypadkach. W jednym przypadku należność została uregulowana z 97 dniowym opóźnieniem, zaś w jednym do dnia zakończenia kontroli należność pozostała nieuregulowana⁴⁸.

(akta kontroli str. 176-211, 244-257)

Analiza pobranych opłat (20) wykazała, że pokrywały one (poza pięcioma przypadkami) koszty wykonania tych czynności. Również analiza wysokości naliczonego wynagrodzenia (21) za czynności cywilnoprawne (art. 25 u.p.m.) wykazała, że pokrywało ono (poza dwoma przypadkami) koszty tych czynności. Do obliczeń przyjęto średnią stawkę dla stanowiska⁴⁹ (według sprawozdań wewnętrznych dla szefa służby cywilnej) wykonującego badaną czynność oraz czas niezbędny na jej wykonanie wraz z opracowaniem dokumentacji.

Dyrektor wyjaśniła, że od stycznia 2021 r. do 31 marca 2022 r. stawki wynagrodzenia w Wydziale Usług Metrologicznych OUM w Łodzi za czynności w ramach umów cywilnoprawnych ustalane były zgodnie z cennikami zatwierdzanymi przez Dyrektora Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi. Zmiany w cenniku następowały na wniosek Kierownika Laboratorium/Kierownika Pracowni i po konsultacji z Dyrektorem, akceptowane lub nie. Od dnia 1 kwietnia 2022 r. obowiązuje jednolity dla całej administracji miar cennik. Cennik ten powstał w wyniku konsultacji wszystkich urzędów miar, mających na celu wypracowanie wspólnych opłat, w związku z planowanym wprowadzeniem systemu informatycznego ŚWITEŻ.

Ponadto Dyrektor dodała, że ceny za czynności cywilnoprawne są jednakowe dla całej administracji miar. W Łodzi wprowadzono je Zarządzeniem nr 4/2022 Dyrektora Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi. Obecnie, wedle posiadanej przez OUM w Łodzi wiedzy, trwają prace nad aktualizacją cennika, natomiast ceny za czynności publicznoprawne wynikają z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy.

(akta kontroli str. 258-267, 886-894)

NIK zauważa, że naliczane opłaty i wynagrodzenia za czynności pomiarowe w przeliczeniu na stawkę godzinową pokrywały koszty wynagrodzenia pracowników OUM z uwagi na niskie stawki godzinowe zatrudnionych w OUM osób, które wynosiły w poszczególnych latach⁵⁰: 42,10 zł, 44,76 zł, 47 zł, 42,53 zł (dla stanowisk koordynujących), 44,33 zł, 40,18 zł, 41,24 zł, 37,50 zł (dla stanowisk samodzielnych), 31,79 zł, 32,18 zł, 33,59 zł, 34,70 zł (dla stanowisk specjalistycznych) oraz 23,74 zł, 24,66 zł, 27,94 zł, 27,59 zł (dla stanowisk wspomagających)⁵¹.

(akta kontroli str. 262-265)

W latach 2020-2023 (I półrocze) należności ogółem wyniosły odpowiednio: 123 514,21 zł, 114 977,25 zł, 110 870,52 zł i 245 401,68 zł, w tym należności wymagalne w kwotach łącznych: 123 514,21 zł, 30 658,18 zł, 26 991,17 zł i 50 940,78 zł. Zaległości cywilnoprawne z tytułu wynagrodzenia za inne czynności administracji miar wyniosły odpowiednio 38 447,43 zł, 29 741,18 zł, 26 991,17 zł, 50 940,78 zł. OUM nie posiadał zaległości publicznoprawnych z tytułu czynności pomiarowych poza 2021 r. w kwocie 917 zł. W okresie objętym kontrolą OUM umorzył jedną należność w kwocie 499,75 zł z powodu umorzenia przez Sąd Rejonowy w Łasku postępowania o zapłatę⁵². Z dniem 28 czerwca 2023 r. główny księgowy OUM

⁴⁸ Sprawę ujęto w badaniu należności.

⁴⁹ Wraz z kosztami pracodawcy.

⁵⁰ Lata 2020-2023 (I półrocze).

⁵¹ Z uwzględnieniem narzutów pracodawcy stawki te wynosiły odpowiednio: 49,99 zł, 52,58 zł, 55,97 zł, 50,49 zł (dla stanowisk koordynujących), 52,25 zł, 47,62 zł, 49,07 zł, 44,46 zł (dla stanowisk samodzielnych), 37,65 zł, 37,78 zł, 39,83 zł, 40,72 zł (dla stanowisk specjalistycznych), 28,29 zł, 29,31 zł, 33,37 zł, 32,47 zł (dla stanowisk wspomagających).

⁵² Postanowienie z dn. 19 czerwca 2009 r., Sygn. Akt VII C 33/09.

wystąpił z wnioskiem do Dyrektora OUM o wyksięgowanie z ksiąg OUM ww. należności.

Dyrektor wyjaśniła, że *wyksięgowanie nastąpiło dopiero w miesiącu czerwcu 2023 r. ze względu na termin otrzymania odpisu postanowienia z Sądu Rejonowego w Łasku I Wydz. Cywilny - tj. w miesiącu lipcu 2022 r. i konieczności weryfikacji dokumentów przez radcę prawnego pod kątem zasadności dalszej egzekucji.*

(akta kontroli str. 268-273, 359-361)

Analiza ośmiu należności cywilnoprawnych⁵³ pozostałych do zapłaty na dzień 30 czerwca 2023 r. na łączną kwotę 21 395,42 zł wykazała, że w czterech postępowaniach niezwłocznie po upływie terminu wymagalności wystawiono noty odsetkowe (w terminie od 7 do 17 dni), co było zgodne z procedurą opisaną w załączniku nr 1 do Zarządzenia w sprawie zasad pobierania wynagrodzenia. W pozostałych trzech przypadkach noty wystawiono w terminie od 49 do 110 dni po upływie terminu płatności. W pięciu przypadkach, pomimo braku uregulowania należności głównej, OUM kierował do dłużników kolejne noty odsetkowe (odpowiednio jedną – jeden przypadek, dwie – dwa przypadki, cztery – jeden przypadek). Odstępy pomiędzy wysłaniem kolejnych not odsetkowych wynosiły od 54 do 288 dni. W 16 z 17 analizowanych not odsetkowych odsetki naliczane były prawidłowo. W jednej nocie dłużnika obciążono niewłaściwą kwotą odsetek, a także wskazano niewłaściwą kwotę zaległości głównej, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Na podstawie ww. not uregulowano pięć z ośmiu zaległości na kwotę 15 988,34 zł. Jednakże w żadnej z analizowanych spraw nie uregulowano należnych z tytułu opóźnienia odsetek. W przypadku trzech należności wysłano do dłużników⁵⁴ ostateczne wezwania do zapłaty odpowiednio po 307, 28 i 147 dniach od daty wymagalności należności (odpowiednio po 28, 197 i 93 dniach od dnia wystawienia pierwszej noty odsetkowej), pomimo, że zgodnie z punktami 20 i 21 zarządzenia w sprawie zasad pobierania wynagrodzenia, jeżeli brak jest wpłaty należności następuje ponowne wysłanie wezwania do zapłaty z dopiskiem wezwania przedsądowe. W przypadku gdy wezwania nie skutkują i należność nie zostanie uregulowana, sprawa zostaje skierowana na drogę sądową, o czym szerzej w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*. Ponadto w przypadku dwóch należności ostateczne wezwania do zapłaty skierowano jeszcze dwukrotnie po 512 i 233 dniach od daty wymagalności należności (odpowiednio po 205 dniach od dnia wystawienia ostatnich not odsetkowych⁵⁵) oraz po 1287 i 1008 dniach od daty wymagalności należności (odpowiednio po 145 dniach od dnia wystawienia ostatnich not odsetkowych⁵⁶)

W pięciu z ośmiu przypadków dłużników obciążono rekompensatą za koszty odzyskiwania należności, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych⁵⁷.

Dyrektor wyjaśniła, że *w związku z brakiem pełnej obsady Referatu (dot. okresu kontrolowanych należności) i dużą rotacją na stanowisku dot. dochodów - intensywność działań w zakresie dochodów budżetowych, była ograniczona. Analiza bieżąca również. Starano się na bieżąco wystawiać noty odsetkowe i obciążeniowe dot. euro.*

(akta kontroli str. 274-358, 841-894)

⁵³ W tym trzy najwyższe kwotowo należności o wartości odpowiednio: 4 235,26 zł, 2 915,1 zł, 6 188,13 zł pozostałe do zapłaty na 30 czerwca 2023 r.

⁵⁴ Dwóch dłużników (dwie należności nie zostały uregulowane przez jeden podmiot).

⁵⁵ Dla obu należności wystawione w dniu 30 czerwca 2020 r.

⁵⁶ Dla obu należności wystawione w dniu 13 października 2022 r.

⁵⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 711 z późn. zm.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pomimo nieuregulowania obowiązkowej opłaty⁵⁸ w kwocie 1 500 zł netto za rozpatrzenie wniosku o wykonanie auditu certyfikującego (opłata pozostała nieuregulowana do dnia zakończenia kontroli) OUM w Łodzi zawarł w dniu 23 września 2019 r. umowę o numerze 7W2.431.1473.19 i przystąpił do pierwszego etapu auditu certyfikującego.

Dyrektor wyjaśniła, że w dotychczasowej działalności nie zdarzyła się sytuacja, aby klient w trakcie procesu certyfikacji nie uiścił należnych opłat, stąd zapewne wynikało mylne przekonanie, że czynności certyfikacyjne (...) można kontynuować. W obowiązującej w OUM procedurze certyfikacji brak było zapisu dotyczącego konieczności każdorazowego sprawdzenia płatności, szczególnie tych dotyczących rozpatrzenia wniosku. Dyrektor oświadczyła, że w trakcie kontroli uzupełniono procedurę o obowiązkową kontrolę płatności.

(akta kontroli str. 313-358, 841-877)

2. Pomimo nieuregulowania⁵⁹ trzech należności głównych w łącznej kwocie 5 407,08 zł, których termin wymagalności upłynął odpowiednio 28 sierpnia 2019 r., 2 czerwca 2020 r. oraz 5 grudnia 2022 r. OUM w Łodzi nie wystąpił na drogę sądową w celu ich wyegzekwowania i kierował do podmiotów kolejne noty odsetkowe oraz ostateczne wezwania do zapłaty, co było niezgodne z punktami 20 i 21 zarządzenia w sprawie zasad pobierania wynagrodzenia. Ponadto do jednego podmiotu skierowano ostateczne wezwania do zapłaty trzykrotnie.

Dyrektor wyjaśniła, że było to spowodowane brakami kadrowymi, a także błędnie wprowadzonym do systemu księgowego terminem płatności (w przypadku dwóch z trzech badanych należności).

(akta kontroli str. 275-285, 313-358, 841-894)

3. W nocie odsetkowej 2023/3/2 wystawionej w dn. 7 marca 2023 r. nierzetelnie wykazano łączną kwotę zaległości (podwojoną). Ponadto dłużnika obciążono niewłaściwą kwotą odsetek.

Dyrektor wyjaśniła, że błędnie wprowadzony do systemu księgowego numer faktury dla kwoty netto oraz podatku vat, spowodował odczytanie tych dwóch kwot jako odrębnych do wyliczenia odsetek. *Dodatkowo system policzył te odsetki od kwoty brutto, stąd podwojone wartości faktur.*

(akta kontroli str. 313-358, 841-877)

W trakcie kontroli NIK numery faktur zostały skorygowane, a odsetki naliczone prawidłowo.

4. Pomimo braku zapłaty należności wynikających z dwóch faktur⁶⁰ na łączną kwotę 9 103,13 zł do podmiotów kierowano kolejne noty odsetkowe zamiast przedsądowych wezwań do zapłaty, o których mowa w pkt 20 zarządzenia w sprawie zasad pobierania wynagrodzenia.

Dyrektor wyjaśniła, że w związku z brakiem pełnej obsady Referatu (dot. okresu kontrolowanych należności) i dużą rotacją na stanowisku dot. dochodów - intensywność działań w zakresie dochodów budżetowych, była ograniczona. *Analiza bieżąca również. Starano się na bieżąco wystawiać noty odsetkowe.*

(akta kontroli str. 286-293, 305-312, 841-894)

⁵⁸ Faktura 7W2.431.1473.19/395 z dn. 7 sierpnia 2019 r. za wniosek z złożony w dn. 31 lipca 2019 r.

⁵⁹ Na dzień 8 sierpnia 2023 r.

⁶⁰ L.3.436.1141.2023/157 na kwotę 2 915 zł, L.3.436.1195.2023/153 na kwotę 6 188,13 zł

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą OUM w Łodzi pobierał opłaty i wynagrodzenia za czynności administracji miar w wysokościach zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa i wewnętrznymi regulacjami. Pokrywały one (poza siedmioma przypadkami) koszty ich wykonania ustalone w wysokościach wynikających z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy oraz wewnętrznych cenników. OUM przystępował do czynności legalizacyjnych, co do zasady, po uregulowaniu przez wnioskodawców należnych opłat. Podejmował ponadto działania windykacyjne mające na celu odzyskanie zaległości z tytułu należności cywilnoprawnych, jednakże ograniczały się one do wysyłania kolejnych not odsetkowych lub wezwań do zapłaty. W przypadku trzech należności, pomimo uchylania się dłużników od zapłaty nie wystąpiono na drogę sądową. W objętych próbą badania notach odsetkowych odsetki naliczane były prawidłowo (poza jednym przypadkiem). Kontrola wykazała ponadto brak jednolitego podejścia w zakresie terminów wystawiania not odsetkowych i obciążeniowych oraz ostatecznych wezwań do zapłaty wobec dłużników.

OBSZAR

3. Nadzór w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą zadania związane z kontrolą (w zakresie nadzoru nad wykonywaniem przepisów u.p.m. i u.t.p) przypisano łącznie 36 osobom⁶¹.

Zdaniem Dyrektora zasoby kadrowe były wystarczające do realizacji zadań związanych z kontrolą, jednakże na stopień ich realizacji wpływały absencje chorobowe oraz sytuacja epidemiologiczna w kraju.

(akta kontroli str. 362, 886-894)

Prezes GUM określał w formie wytycznych główne obszary kontroli na kolejny rok⁶². W każdym roku objętym planem kontroli opracowywane były matryce ryzyka dla zadań kontrolnych w obszarze ustawy Prawo o miarach, o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku. Do analizy ryzyka przyjęto 15⁶³ rodzajów użytkowników urządzeń pomiarowych. Osoby oceniające ryzyko przyznawały punkty w zakresie 1-5 i w wyniku uzyskania sumy punktów dla każdej pozycji obliczano całkowite ryzyko, a następnie klasyfikowano w odpowiedniej pozycji w rankingu. Najwyższą ocenę ryzyka w matrycach za lata 2021-2023 uzyskiwały placówki handlowe (100%) i w zależności od roku stacje paliw ciekłych/LPG oraz użytkownicy wodomierzy.

W planie kontroli na 2023 r. zaszła zmiana polegająca na połączeniu w jedną pozycję stacji paliw ciekłych oraz stacji LPG oraz dodaniu nowej pozycji w postaci składów opału.

(akta kontroli str. 388-554, 900-905)

W przypadku matryc ryzyka dla realizacji zadań kontrolnych w obszarze ustawy o towarach paczkowanych metodologia ich opracowania była identyczna jak w przypadku matryc z obszaru ustawy Prawo o miarach oraz o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku. W matrycach dotyczących towarów paczkowanych

⁶¹ W tym: w WiK OUM w Łodzi – sześciu osobom, w Wydziale Zamiejscowym w Piotrkowie Trybunalskim – pięciu osobom, w Wydziale Zamiejscowym w Łowiczu – sześciu osobom, w Wydziale Zamiejscowym w Zduńskiej Woli – siedmiu osobom, a w Wydziale Zamiejscowym w Kielcach -12 osobom.

⁶² Zasady sprawowania nadzoru przez Prezesa Głównego Urzędu Miar nad przestrzeganiem ustaw: Prawo o miarach, Prawo probiercze, o towarach paczkowanych, o tachografach, o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku, Wydanie V, Warszawa 2019 rok.

⁶³ Placówki handlowe; stacje paliw ciekłych; stacje LPG; apteki; stacje kontroli pojazdów; urzędy pocztowe; taksówki; firmy przystosowujące pojazdy do zasilania gazem; użytkownicy liczników energii elektrycznej; użytkownicy wodomierzy; użytkownicy gazomierzy; użytkownicy ciepłomierzy; zakłady wulkanizacyjne; użytkownicy przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym; inne (areometry, naczynia wyszynkowe)

rozpoznano 16 obszarów ryzyka⁶⁴. Największe ryzyko ustalono dla paczkowanych artykułów budowlanych.

(akta kontroli str. 388-390, 900-903)

OUM w Łodzi prowadził rejestry przyrządów pomiarowych zgłaszanych do prawnej kontroli metrologicznej (rejestr Kubackiego, system ŚWITEŻ⁶⁵). Dodatkowo Wydziały Zamiejskowe i Laboratorium Termodynamiki prowadzą rejestry stacji paliw zawierające informacje o zainstalowanych na nich odmierzacach. Elektroniczne rejestry prowadzone były równolegle przy pomocy programu autorstwa Gerarda Kubackiego R200 Wersja 2016U w systemie DOS oraz w systemie ŚWITEŻ. W obu systemach rejestry te działały – faktycznie - jako spisy spraw. Systemy te gromadziły sprawy jako realizowane w OUM i w tej funkcjonalności były budowane, nie zaś jako rejestry użytkowanego na terenie działania OUM sprzętu pomiarowego, czy przedsiębiorców/podmiotów użytkujących przedmiotowy sprzęt. Wobec powyższego należy zauważyć, że OUM nie miał wiedzy o każdym używanym w obrocie gospodarczym przyrządzie pomiarowym. W systemie ŚWITEŻ nie było też funkcjonalności (narzędzia informatycznego) wskazującego, filtrującego terminy ważności przyznanych legalizacji. Brak takiej funkcjonalności nie pozwalał w pełni korzystać z przedmiotowych zasobów. Z tego względu aby uzyskać informacje o terminie ważności legalizacji danego urządzenia należałoby kolejno wyświetlać założone wcześniej sprawy i wyszukiwać żądanych informacji w każdej sprawie z osobna. Wobec powyższego, aby terminy te weryfikować, pracownicy musieliby prowadzić dodatkową ewidencję. Zdaniem NIK powstający system ŚWITEŻ powinien umożliwić łatwe i intuicyjne filtrowanie zawartych w nim informacji, w taki sposób aby ograniczyć konieczność tworzenia dodatkowych rejestrów, czy to w wersji papierowej, czy elektronicznej.

Rejestry urządzeń pomiarowych prowadzono na podstawie wyżej opisanych systemów informatycznych, stosownych zgłoszeń podmiotów (przedsiębiorców/instytucji), a także podobnie jak w przypadku towarów paczkowanych, poprzez uzyskiwanie informacji z rynku - często podczas wykonywania czynności kontrolnych bądź metrologicznych przez pracowników. Informacje takie przekazywane były także przez inne instytucje.

Odnosząc się do prowadzonych rejestrów Dyrektor wyjaśniła m.in., że nie ma regulacji prawnych, które na użytkowników i producentów przyrządów pomiarowych nakładałyby obowiązek zgłaszania posiadania lub wprowadzenia do obrotu każdego przyrządu pomiarowego, stąd wiedza na ten temat zawsze będzie w jakimś zakresie niekompletna. Obowiązek zgłoszenia przyrządu do legalizacji ciąży na użytkowniku, wykonawcy naprawy bądź instalatorze przyrządu pomiarowego. Typowanie podmiotów do kontroli z ustawy prawo o miarach odbywa się na podstawie informacji uzyskanych z rynku, ewidencji CEiDG, Krajowego Rejestru Sądowego, oraz rejestrów i wykazów na stronie Urzędu Regulacji Energetyki.

⁶⁴ (1) Artykuły cukierniczo-piekarskie (w tym słodczyce); (2) Artykuły spożywczo-mięsne (w tym wyroby garnażeryjne); (3) Artykuły spożywczo-nabiał (w tym mleko, sery, jogurty); (4) Artykuły spożywczo-sypkie (w tym cukier, mąka, kasza, ryż, makaron); (5) Przetwórstwo owocowo-warzywne; (6) Artykuły spożywcze inne; (7) Napoje w tym alkoholowe; (8) Chemia przemysłowa – przykładowo proszki do prania, środki do mycia naczyń, oleje silnikowe; (9) Artykuły budowlane; (10) Aerosole; (11) Kosmetyki; (12) Farmaceutyki; (13) Artykuły dla zwierząt – np. karmy i pasze; (14) Inne w tym nawozy, nasiona, ziemia; (15) Brak danych - nieokreślone; (16) Butelki miarowe.

⁶⁵ ŚWITEŻ - System Wsparcia Informatycznego Usług Terenowej Administracji Miar, który zawiera m.in.: katalog usług stanowiący element portalu informacyjnego z kompletem informacji o usługach administracji miar udostępnianych za pośrednictwem Systemu (w tym poprzez API); interfejs API służący do komunikacji z rejestrami państwowymi, wymiany danych z innymi systemami zewnętrznymi oraz udostępnienia usług Systemu klientom Administracji Miar; Moduł obsługi płatności elektronicznych zintegruje się z wybraną platformą obsługi płatności elektronicznych i obsłuży API do ich statusowania i rejestracji w Systemie; Moduł harmonogramowania użycia i utrzymania wyposażenia pomiarowego zapewni wyznaczanie czasu najkrótszego wykonania zgłoszonej przez Klienta usługi w określonych lokalizacjach Administracji Miar; Serwis informowania o certyfikatach i potwierdzeniach; Moduł obsługi pełnomocnictw.

Ponadto OUM korzystał z następujących wykazów/rejestrów: CEIDG, KRS, Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego⁶⁶, Polskiej Grupy Górniczej (kwalifikowani dostawcy węgla), Polskiej Izby Stacji Kontroli Pojazdów, URE, Urzędu Marszałkowskiego (wykaz stacji demontażu pojazdów), własnego rejestru zgłoszeń.

(akta kontroli str. 557-617, 887, 893)

Jak wyjaśniła Dyrektor - Wydział Nadzoru i Kontroli planuje kontrole analizując charakterystykę gospodarczą danego regionu, skargi klientów oraz zawiadomienia z innych instytucji.

(akta kontroli str. 887, 893)

Dyrektor wskazała, że OUM w Łodzi biorąc pod uwagę Wytyczne Prezesa GUM na dany rok przeprowadzała analizę prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej w obszarze ustawy Prawo o miarach, ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku oraz ustawy o towarach paczkowanych. Typowanie planu kontroli odbywało się na podstawie opracowanej matrycy ryzyka dla zadań kontrolnych. Każdy obszar zawarty w planie podlega kontroli, obszary kontrolowane są adekwatnie do zdefiniowanego stopnia ryzyka. Typowanie podmiotów do kontroli odbywało się na podstawie sygnałów z rynku, stwierdzonych nieprawidłowości w kontrolach wcześniej wykonanych, brany jest pod uwagę również czas jaki upłynął od ostatniej kontroli podmiotu.

(akta kontroli str. 895-897)

W OUM opracowywano i realizowano Roczne Plany Działania oraz plany kontroli. W wyniku analizy Rocznych Planów Działania⁶⁷ Głównego Urzędu Miar⁶⁸ w zakresie działań OUM w Łodzi (na lata 2021-2023) oraz sprawozdań z tych planów⁶⁹ wynikało, że w 2021 r. nie wykonano trzech⁷⁰ zadań, zaś w 2022 r. tych zadań było 32⁷¹ (plan na 2022 r. został opracowany z większą szczegółowością w zmienionym układzie).

(akta kontroli str. 466-554)

Dyrektor wyjaśniła m.in., że niewykonanie założeń planu na 2021 r. wynikało – w przypadku wzorcowania własnych przyrządów pomiarowych – ze zmniejszonego zapotrzebowania laboratoriów z innych urzędów miar. Natomiast odnotowany w 2022 r. spadek liczby wykonanych ekspertyz wynikał z braku wniosku o ekspertyzy przekładników energetycznych przez jednego przedsiębiorcę oraz niewykonanie planu w Pracowni Wzorców Chemicznych było spowodowane zmniejszoną ilością zapotrzebowania przez klientów na materiały odniesienia.

Ponadto niewykonanie pozostałych zadań z planu przewidzianego do realizacji na 2022 r. Dyrektor wyjaśniła m.in., że w przypadku legalizacji pierwotnej w Laboratorium Elektryczności w 2019 r. zgłoszono 99 laserowych przyrządów do pomiaru prędkości w kontroli ruchu drogowego jednak nie zgłoszono żadnego przyrządu do legalizacji pierwotnej. W przypadku ocen zgodności (trzech zadań), ich niewykonanie, Dyrektor tłumaczyła zmniejszonym zapotrzebowaniem lub błędem w uzupełnianiu tabeli sprawozdania.

⁶⁶ Baza punktów skupowych i przetwórczych - warzywa, owoce, żywiec.

⁶⁷ Plan jest dokumentem o charakterze operacyjnym, przygotowanym na potrzeby realizacji poszczególnych zadań należących do zakresu działania Prezesa Głównego Urzędu Miar. Plan obejmował działania Głównego Urzędu Miar i Jednostek Terenowych - administracji miar i administracji probierczej.

⁶⁸ Dalej: GUM.

⁶⁹ Źródło: <https://bip.gum.gov.pl/bip/struktura-i-dzialalnosc/strategia-i-dokumenty-z/790,Strategie-plany-sprawozdania.html> Odsłona: 21 sierpnia 2023 r.

⁷⁰ Rozszerzenie zakresu akredytacji, budowa stanowiska pomiarowego, zwiększenie oferty realizowanych usług Pracowni Fizykochemii.

⁷¹ Wzorcowanie własnych przyrządów (1); Ekspertyzy, certyfikacja, legalizacja ocena zgodności (6), organizacja i prowadzenie szkoleń specjalistycznych (18), zadania dotyczące nadzoru realizowane poprzez kontrole (7)

W przypadku niepełnego wykonania planu szkoleń (18 zadań szkoleniowych), Dyrektor wyjaśniła m.in., że dwa omyłkowo wpisano do planu, a były one zrealizowane w 2021 r., kolejne dwa zostały odwołane z uwagi, że pracownicy byli przeszkoleni i nie wymagali dodatkowych szkoleń, jedno szkolenie zostało wykazane w planie dwa razy, a kolejne przeniesiono na 2023 r. W sześciu przypadkach osoba planowana do przeszkolenia obok wykonywania swoich obowiązków była zaangażowana w wykonywanie zadań za pracownika przebywającego na długookresowym zwolnieniu lekarskim wobec czego nie mogła uczestniczyć w szkoleniach (szkolenia te zostały przeniesione na 2023 r.). W kolejnych sześciu przypadkach szkolenia nie odbyły się z uwagi na brak zatrudnienia osób/osoby, dla których szkolenia te były przewidziane.

(akta kontroli str. 842, 849-850)

W 2022 r. nie wykonano także w pełni zadań z zakresu zadania nr 10 – Nadzór. W ramach tego zadania do realizacji przewidziano dziewięć różnych rodzajów czynności kontrolnych, z których nie zrealizowano w pełni sześciu tj.: kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych, z których zaplanowano 832, a zrealizowano 586 (70,4%); kontroli towarów paczkowanych – plan 300, wykonanie 159 (53,0%); kontroli w ewidencji przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej, gdzie z zaplanowanych 21 wykonano 14 (66,7%); w ramach nadzoru nad działalnością Wydziałów Zamiejscowych – wykonano trzy z czterech zaplanowanych kontroli (75,0%); natomiast w ramach nadzoru nad działalnością punktów legalizacyjnych wykonano cztery z sześciu zaplanowanych czynności kontrolnych (66,7%); a w zakresie nadzoru rynku wykonano 23 z 28 kontroli (82,1%).

Należy zaznaczyć, że w 2022 r. wykonano plan (w trzech pozycjach) w ramach zadania 10 - nadzór tj. w zakresie: nadzoru nad działalnością laboratoriów WUM - wykonano pięć z czterech zaplanowanych czynności kontrolnych; audytu procedur technicznych wykonano 40 z 30 zaplanowanych; a w przypadku nadzoru nad działalnością laboratoriów WUM – wykonano pięć z czterech kontroli.

Brak pełnego wykonania zaplanowanych kontroli towarów paczkowanych, kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych oraz kontroli Wydziałów Zamiejscowych Dyrektor wyjaśniła sytuacją kadrową powstałą w ostatnich latach w Wydziale Nadzoru i Koordynacji OUM (w 2019 r. z Wydziału odeszło dwóch pracowników, a w styczniu 2022 r. odszedł kolejny – pracownik zajmujący się kontrolą towarów paczkowanych. Dodatkowo od sierpnia 2022 r. do końca maja 2023 r. na długotrwałym zwolnieniu lekarskim przebywał pełnomocnik dyrektora ds. towarów paczkowanych). Dyrektor dodała, że przeprowadzone w 2022 r. oraz w lipcu 2023 r. nabory do Wydziału Nadzoru i Koordynacji nie zostały zakończone zatrudnieniem. Zła sytuacja kadrowa (absencja chorobowa pracowników) Wydziału Zamiejscowego w Piotrkowie Trybunalskim i Łowiczu, zdaniem Dyrektora, była przyczyną niewykonania zaplanowanych kontroli w zakresie nadzoru rynku. Natomiast niewykonanie wszystkich zaplanowanych kontroli punktów legalizacyjnych Dyrektor tłumaczyła faktem, że trzech przedsiębiorców posiadających ważne zezwolenia na prowadzenie punktów legalizacyjnych w roku 2022 nie składało wniosków o wykonanie czynności legalizacyjnych.

(akta kontroli str. 842-843, 850-857)

Oprócz Rocznych Planów Działania realizowano wyodrębnione plany kontroli. Z analizy planów kontroli OUM i sprawozdań z ich realizacji za lata 2021 – 2022 wynikało, że we wskazanych latach w 10 pozycjach jego wykonanie zostało w pełni zrealizowane lub realizacja wyniosła ponad 100%, w tym w 2021 r. w dwóch pozycjach na 18 (tj. w pozycjach kontrole laboratoriów OUM oraz Wydziałów

Zamiejscowych, a także kontroli wodomierzy), zaś w 2022 r. z 19 pozycji planu w pełnej wartości wykonano cztery pozycje (tj. kontrole: SKP, firm przystosowujących pojazdy do zasilania gazem, użytkowników areometrów, a także w laboratoriach OUM i Wydziałach Zamiejscowych), a dodatkowo w kolejnych czterech plan zrealizowano w wymiarze ponad 100% (tj. kontrole: użytkowników liczników energii elektrycznej, urzędów pocztowych, aptek oraz stacji LPG).

OUM nie wykonał w pełni planu kontroli na 2021 r. w 16⁷² pozycjach oraz na 2022 r. w 11⁷³ pozycjach. Ponadto nie wykonano planu kontroli towarów paczkowanych w 2021 r. (61,4%) oraz 2022 r. (41,3%).

(akta kontroli str. 466-519, 904-905)

Dyrektor wskazała, że niewykonanie planu kontroli w 2021 r., spowodowane było obostrzeniami w funkcjonowaniu gospodarki oraz administracji miar związanymi z epidemią Covid-19 oraz dużą absencją chorobową pracowników. Natomiast w 2022 r. przede wszystkim sytuacją kadrową (przewlekła absencja) w Wydziale Nadzoru i Koordynacji.

(akta kontroli str. 887-889, 894)

W ramach kontroli placówek handlowych kontroli podlegały wagi, odważniki, przyrządy do pomiaru długości oraz inne przyrządy pomiarowe. Na stacjach paliw ciekłych i LPG kontrolowano głównie odmierzacze paliw ciekłych i gazu ciekłego propan-butan, zbiorniki pomiarowe, manometry do opon pojazdów mechanicznych, instalacje pomiarowe (AdBlue) oraz wagi. W przypadku kontroli innych podmiotów sprawdzano m.in. analizatory spalin samochodowych, taksometry, liczniki energii elektrycznej, wodomierze, gazomierze i inne⁷⁴. Planami kontroli OUM nie zostały objęte stacje CNG⁷⁵. Brak tych stacji w planach kontroli spowodowany był, jak zweryfikowano na podstawie powszechnie dostępnego wykazu opublikowanego na stronie UOKiK⁷⁶, brakiem tego typu podmiotów na terenie województwa łódzkiego i świętokrzyskiego.

(akta kontroli str. 466-519)

Z wykazu stacji paliwowych i zakładowych opublikowanego na stronie UOKiK⁷⁷ wynikało, że na terenie działania OUM⁷⁸ funkcjonowało 1049 stacji paliwowych i zakładowych. OUM w 2021 r. skontrolował 107 (10,2%) stacji, a w roku następnym 176 (16,8%) (przy dynamice kontroli z 2022 r. kontrola stacji odbywałaby się – prawie

⁷² Procentowe wykonanie planu kontroli na 2021 r.: 1 Kontrole placówek handlowych (64,3%); 2 Kontrole stacji paliw ciekłych 75,5%; 3 Kontrole stacji LPG 66,0%; 4 Kontrole aptek 81,3%; 5 Kontrole SKP 93,8%; 6 Kontrole urzędów pocztowych 45,5%; 7 Kontrole taksówek 77,8%; 8 Kontrole firm przystosowujących pojazdy do zasilania gazem 66,7%; 9 Kontrole użytkowników liczników energii elektrycznej 0,0% (plan: 2 szt., wykonanie 0 szt.); 10 Kontrole użytkowników gazomierzy 33,3%; 11 Kontrole użytkowników ciepłomierzy 40%; 12 Kontrole zakładów wulkanizacyjnych 42,9%; 13 Kontrole użytkowników przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym 50,0%, 14 Sprawdzenia w ewidencjach 65,2%; 15 Kontrole przedsiębiorców działających na podstawie zezwoleń lub upoważnień Prezesa GUM (warsztaty tachografów), 16 Kontrole sprawdzających w punktach legalizacyjnych 80%.

⁷³ Procentowe wykonanie planu kontroli na 2022 r.: 1 Kontrole placówek handlowych (53,9%); 2 Kontrole stacji paliw ciekłych 94,0%; 3 Kontrole taksówek 76,7%; 4 Kontroli wodomierzy 77,8%; 5 Kontrole użytkowników gazomierzy 20,0%; 6 Kontrole użytkowników ciepłomierzy 33,3%; 7 Kontrole zakładów wulkanizacyjnych 50,0%; 8 Kontrole użytkowników przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym 63,6%; 9 Sprawdzenia w ewidencjach 66,7%; 10 Kontroli przedsiębiorców działających na podstawie zezwoleń lub upoważnień Prezesa GUM (warsztaty tachografów); 11 Kontroli sprawdzających w punktach legalizacyjnych 75%.

⁷⁴ Ciepłomierze, przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów, instalacje do cieczy innych niż woda, mierniki pomiaru dźwięku, przeliczniki do ciepłomierzy, pary czujników temperatury, przetworniki przepływu, areometry.

⁷⁵ CNG (od ang. *compressed natural gas*), sprężony gaz ziemny – gaz ziemny sprężony do ciśnienia 20–25 MPa, stosowany do napędu pojazdów silnikowych zarówno z zapłonem iskrowym jak i z samoczynnym.

⁷⁶ Wykaz stacji paliwowych i zakładowych - zgodnie z art. 12 ust. 2 pkt 1-3 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz.U. z 2022 r. poz. 1315 z późn. zm.) Prezes UOKiK, jako Zarządzający systemem, prowadzi wykazy przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, transportowania oraz magazynowania paliw, stacji paliwowych oraz stacji zakładowych, hurtowni paliw, przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie obrotu paliwami stałymi, właścicieli i użytkowników wybranych flot oraz rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek.

⁷⁷ <https://uokik.gov.pl/download> odsłona 30 sierpnia 2023 r.

⁷⁸ Województwo łódzkie i świętokrzyskie.

Kroca
Bluj

- co 7,5 roku. W przypadku aptek, z analizy powszechnie dostępnego rejestru⁷⁹ wynika, że w województwie łódzkim i świętokrzyskim funkcjonowało 1420 aktywnych aptek. OUM skontrolował spośród nich 13 (1,2%) w 2021 r. i 24 (3,2%) w 2022 r.⁸⁰.

(akta kontroli str. 466-519, 555-556)

Ewidencja środków trwałych OUM obejmowała 387 urządzeń, przyrządów (zestawów) pomiarowych o łącznej wartości 9 663 830,03 zł. Według wyjaśnień Dyrektor OUM posiadane wyposażenie pomiarowe pozwalało na kontrolę wszystkich zgłaszanych przyrządów pomiarowych. W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2023 r. nie wystąpiły przypadki braku możliwości przeprowadzenia przez OUM w Łodzi kontroli przyrządów z uwagi na brak odpowiedniego wyposażenia.

(akta kontroli str.618-631, 878-885)

OUM sprawował nadzór w formie kontroli w zakresie stosowania legalnych jednostek miar lub przyrządów pomiarowych wynikający z przepisów ustawy o miarach i u.t.p. Z protokołów kontroli wynikało, że upoważnieni pracownicy OUM kontroli dokonywali po okazaniu kontrolowanym dokumentów uprawniających do przeprowadzenia kontroli i poinformowaniu kontrolowanego o jego prawach i obowiązkach.

(akta kontroli str. 152-162, 635-657)

W przedmiocie współpracy z innymi organami administracji publicznej w zakresie działania OUM Dyrektor wyjaśniła, że OUM w Łodzi nie zawierał porozumień. Współpraca polegała na wymianie informacji np. z URE w zakresie nieprawidłowości stwierdzonych na stacjach paliw.

(akta kontroli str. 887,894)

W latach 2020-2023 (I połowa) w wyniku przeprowadzonych odpowiednio 284, 449, 586 i 299 kontroli dotyczących nadzoru nad wykonywaniem przepisów ustawy Prawo o miarach nieprawidłowości skutkujące zastosowaniem sankcji stwierdzono w odpowiednio 26⁸¹, 55⁸², 54⁸³ i 35⁸⁴ postępowaniach kontrolnych, w których zastosowano sankcje w postaci mandatów karnych na łączną kwotę 37 270 zł⁸⁵.

(akta kontroli str. 482, 513-519, 904-905)

W okresie objętym kontrolą do OUM wpłynęła jedna skarga dotycząca funkcjonowania OUM, która została rozpatrzona przez organ wyższego stopnia w trybie ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁸⁶. Nie odnotowano wpływu petycji.

W 2021 r. i 2022 r. do OUM wpłynęło odpowiednio 19 i 18 wniosków, w tym odpowiednio w zakresie prawnej kontroli metrologicznej: stosowanie wag

⁷⁹ Dane liczbowe na podstawie rejestru opublikowanego na stronie: <https://rejestrmedyczne.ezdrowle.gov.pl/ra/search/public> odsłona 30 sierpnia 2023 r. Krajowy Rejestr Zezwoleń na Prowadzenie Aptek Ogólnodostępnych, Punktów Aptecznych oraz Rejestr Udzielonych Zgód na Prowadzenie Aptek Szpitalnych i Zakładowych zwany w skrócie Rejestrem Aptek prowadzony jest przez właściwe miejscowo Wojewódzkie Inspektoraty Farmaceutyczne Rejestr zawiera dane adresowe aptek i jej właściciela oraz numer zezwolenia.

⁸⁰ Można założyć, że apteka podlega kontroli co 105 lat. (przy średniorocznej kontroli 13,5 apteki z lat 2021-2022). Biorąc pod uwagę aptekę jako działający podmiot - NIK nie posiada wiedzy o ilości aptek wykorzystujących w swojej działalności sprzęt pomiarowy, który powinien być objęty nadzorem OUM. Informacje takie nie były także gromadzone w rejestrach prowadzonych przez OUM.

⁸¹ W 14 przypadkach w placówkach handlowych; w trzech przypadkach na stacjach paliw; w dwóch przypadkach na stacjach LPG; w siedmiu przypadkach wśród użytkowników wodomierzy;

⁸² W 25 przypadkach w placówkach handlowych; w trzech przypadkach na stacjach paliw ciekłych; w 15 przypadkach wśród użytkowników wodomierzy; w dwóch przypadkach w zakładach wulkanizacyjnych.

⁸³ W 28 przypadkach w placówkach handlowych; w czterech przypadkach na stacjach paliw ciekłych; w dwóch przypadkach na stacjach LPG; w jednej firmie przystosowującej pojazdy do zasilania gazem; w 19 przypadkach wśród użytkowników wodomierzy.

⁸⁴ W 12 przypadkach w placówkach handlowych; w pięciu przypadkach na składach opału; w siedmiu przypadkach na stacjach paliw ciekłych i LPG; w 10 przypadkach wśród użytkowników wodomierzy, w jednym przypadku wśród użytkowników ciepłomierzy.

⁸⁵ W tym: w 2020 r. 26 grzywien na kwotę 770 zł, w 2021 r. 55 grzywien na kwotę 14 350 zł, w 2022 r. 54 grzywien na kwotę 12 200 zł, w 2023 r. 35 grzywien na kwotę 9 950 zł.

⁸⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 775 z późn. zm.

nieautomatycznych – dwa i pięć, stosowanie odmierzaczy paliw ciekłych – dziewięć i dwa, stosowanie odmierzaczy gazu ciekłego propan-butan – trzy i pięć, stosowanie wodomierzy – zero i cztery oraz w zakresie zaniżenia ilości nominalnej towaru paczkowanego – pięć i dwa. Przy czym w zestawieniu ze sposobu załatwienia wniosków za 2021 r. przekazanym do GUM nie ujęto jednego wniosku⁸⁷ o kontrolę stacji LPG.

Dyrektor wyjaśniła, że *dokumentacja omyłkowo została umieszczona w zbiorze akt dotyczących kontroli planowych na stacjach paliw. W związku z powyższym nie została ujęta w wykazie wniosków przekazanych kontrolerom NIK oraz w sprawozdaniu przekazanym do GUM.*

W pierwszej połowie 2023 r. do OUM wpłynęło 11 wniosków, w tym w zakresie prawnej kontroli metrologicznej: stosowanie wag nieautomatycznych – dwa, stosowanie odmierzaczy paliw ciekłych – trzy, stosowanie odmierzaczy gazu ciekłego propan-butan – jeden, stosowanie wodomierzy – trzy oraz w zakresie zaniżenia ilości nominalnej towaru paczkowanego – dwa.

Analiza 10 skarg i wniosków⁸⁸ dotyczących kontroli stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych, które wpłynęły do OUM w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2023 r. wykazała, że we wszystkich badanych sprawach Urząd podejmował czynności kontrolne niezwłocznie po otrzymaniu zgłoszenia (od 3 do 22 dni) oraz terminowo w dziewięciu przypadkach udzielał wnioskodawcom odpowiedzi (od 6 do 25 dni od daty zgłoszenia). W jednym przypadku zgłaszającemu nie udzielono odpowiedzi.

Dyrektor wyjaśniła, że przeprowadzona bez zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli i bez zbędnej zwłoki kontrola na wniosek Opolskiego Wojewódzkiego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych nie wykazała żadnych nieprawidłowości, nie zostały nałożone żadne sankcje ani nie wydano zaleceń pokontrolnych. Wyjaśniła ponadto, że w ramach współpracy Inspekcje przesyłają do wiadomości treści wydawanych zaleceń pokontrolnych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podczas sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem przepisów ustawy o towarach paczkowanych oraz otrzymywania od tych wyspecjalizowanych inspekcji danych podmiotów, u których inspektorzy stwierdzili naruszenie ww. przepisów. W tym przypadku zalecenia nie były wystawione i odpowiedź do Opolskiego WIJHARS nie została wysłana. Dodała ponadto, że wpływ na brak udzielenia odpowiedzi miał również natłok działań związanych z migracją danych z bazy eTP do systemu ŚWITEŻ i koniecznością uzupełnienia kodów TERYT miejscowości podmiotów działających na obszarze działania Okręgowego Urzędu Miar w Łodzi.

W sześciu poddanych analizie sprawach nie stwierdzono nieprawidłowości, zaś w czterech z uwagi na stwierdzone uchybienia zastosowano mandaty karne w kwotach od 50 zł do 500 zł.

(akta kontroli str. 727-767, 878-894)

⁸⁷ Wskazano 18 wniosków. Wniosek (nr 19) nieujęty w zestawieniu został objęty próbą badania.

⁸⁸ W tym zakwestionowanie wagi towaru paczkowanego (trzy), użytkowanie wagi bez ważnej legalizacji (trzy), nierzetelne odmierzanie paliwa (trzy) zakwestionowanie prawidłowości pomiarów wodomierza (jeden).

W okresie 2021 – 2023 r. (I półrocze) OUM przeprowadził 1284 kontrole⁸⁹ użytkowników przyrządów pomiarowych, w tym 406 w 2021 r., 571 w roku następnym oraz 307 w pierwszym półroczu 2023 r.

Do szczegółowej weryfikacji wybrano 30 dokumentacji przeprowadzonych przez OUM kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych w tym 10 zrealizowanych przez OUM w Łodzi oraz po pięć przez Wydziały Zamiejscowe⁹⁰. W badanej próbie znalazło się 10 stacji paliw (kontrolą metrologiczną obejmowano co najmniej jeden typ odmierzacza paliw ciekłych), 10 firm handlowo-usługowych o różnym przedmiocie działalności, trzy stacje kontroli pojazdów, trzy sklepy, a także skład opału, agencja pocztowa, Komenda Powiatowa Policji oraz Gmina. W trakcie 30 objętych próbą kontroli OUM zweryfikował prawidłowość działania 144 przyrządów, w tym: 76 modułowych odmierzaczy paliw⁹¹, 29 wodomierzy, 26 wag nieautomatycznych o różnym udźwigu, cztery przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym oraz po trzy: analizatory spalin, manometry do mierzenia ciśnienia w oponach, mierniki poziomu dźwięku. W wyniku przeprowadzonych kontroli OUM wystawił dwa mandaty o łącznej wysokości 350 zł za brak ważnych dowodów prawnej kontroli metrologicznej.

(akta kontroli str. 634)

Z przeprowadzonej analizy wykonanych przez OUM 30 kontroli⁹² wynika, że kontrole były przeprowadzane w terminie od 8 do 30 dni licząc od dnia potwierdzonego doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli (średnia arytmetyczna 17,5 dnia).

Różnice w terminie przeprowadzenia poszczególnych kontroli zdaniem Dyrektora wynikały m.in. z bieżącej organizacji pracy, tj. dostępności odpowiednio przeszkolonych pracowników do wykonywania kontroli, możliwości skorzystania z samochodów służbowych (konieczność transportu sprzętu potrzebnego do przeprowadzenia kontroli, np. zestaw z wagą do kontroli towarów paczkowanych, kolby metalowe, przepływomierze, wzorce masy, itp.). Ponadto zgodnie z art. 48 ustawy Prawo Przedsiębiorców, kontrola może rozpocząć się po upływie siedmiu dni i nie później niż przed upływem 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli.

(akta kontroli str. 878, 881)

Wszystkie kontrole objęte próbą badawczą rozpoczęły się i zakończyły w godzinach pracy urzędu.

(akta kontroli str. 634)

W sprawie zasad na jakich dokonuje się wyboru przyrządów pomiarowych do kontroli i czy kontrolą obejmuje się wszystkie używane przez podmiot kontrolowany przyrządy pomiarowe Dyrektor wyjaśniła m.in., że podczas wykonywania planowych kontroli dokonywane są sprawdzenia pod względem formalnym wszystkich przyrządów pomiarowych, które stosuje kontrolowany. Ponadto na stacjach paliw podczas kontroli planowych sprawdzeniem metrologicznym objęte są używane przyrządy pomiarowe (odmierzacze paliw ciekłych w tym odmierzacze LPG), wybrane w sposób losowy po jednym z każdego rodzaju produktu. W przypadku przyrządów

⁸⁹ OUM w Łodzi (bez Wydziałów Zamiejscowych): 125 w 2021 r., 176 w 2022 r i 76 w I połowie 2023 r. Wydział Zamiejscowy w Piotrkowie Trybunalskim odpowiednio: 30, 61 i 39; Wydział Zamiejscowy w Łowiczu odpowiednio: 49, 57 i 48. Wydział Zamiejscowy w Zduńskiej Woli odpowiednio: 68, 111, 61; Wydział Zamiejscowy w Kielcach odpowiednio: 134, 166, 83.

⁹⁰ Wydział Zamiejscowy w Piotrkowie Trybunalskim - 5; Wydział Zamiejscowy w Łowiczu - 5. Wydział Zamiejscowy w Zduńskiej Woli - 5; Wydział Zamiejscowy w Kielcach - 5.

⁹¹ W tym 65 modułowych odmierzaczy paliw ciekłych i 11 modułowych odmierzaczy gazu ciekłego propan-butan.

⁹² WNIK.423.2.2021; WNIK.421.18.2021; WNIK.421.36.2021; WNIK.421.125.2021; WNIK.421.10.2022; OUM7.WNIK511.52.2022; OUM7.WNIK511.93.2022; OUM7.WNIK.511.98.2022; OUM07.WNIK.511.11.2023; OUM07.WNIK511.61.2023; WZ2.421.29.2021; WZ2.421.54.2021; OUM7.WZ2.511.29.2022; OUM7.WZ2.511.65.2022; OUM7.WZ2.511.42.2023; 17/2021; 43/2021; 23/2022; 54/2022; 31/2023; WZ4.421.43.2021; WZ4.421.69.2021; WZ4.421.19.2022; WZ4.421.21.2022; OUM7.WZ4.511.58.2023; 92/2021; 131/2021; 112/2022; 165/2022; 55/2023

Kraw
Oluf

pomiarowych stosowanych na skalę masową (liczniki energii elektrycznej, wodomierze, gazomierze, ciepłomierze), kontrole przeprowadzane są losowo dla wybranych przyrządów.

(akta kontroli str. 878, 882)

Przeprowadzona przez OUM na zlecenie NIK⁹³ formalna kontrola⁹⁴ przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego (pięciu) losowo wybranej Komendy Powiatowej Policji w województwie łódzkim⁹⁵ (Zduńska Wola) nie wykazała nieprawidłowości. W skontrolowanej jednostce stwierdzono przestrzeganie obowiązku stosowania legalnych jednostek miar podczas użytkowania przyrządów pomiarowych, wykonywania pomiarów i wyrażania wielkości fizycznych⁹⁶. Zgodnie z protokołem kontroli sprawdzone przyrządy pomiarowe użytkowane były zgodnie z warunkami właściwego stosowania przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej.

W trakcie przeprowadzonej przez OUM na zlecenie NIK kontroli⁹⁷ wybranej losowo⁹⁸ stacji paliw zlokalizowanej w Tomaszowie Mazowieckim stwierdzono brak świadectwa legalizacji dla jednego odmierzacza paliwa Pb95, a także przekroczone błędy dopuszczalne w przypadku czterech odmierzaczy⁹⁹. Za stwierdzone nieprawidłowości¹⁰⁰ w stosunku do osoby odpowiedzialnej OUM zastosował postępowanie w sprawach o wykroczenia i nałożył grzywnę w drodze mandatu w wysokości 500 zł.

(akta kontroli str. 780-840)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Zasoby kadrowe związane z prawną kontrolą metrologiczną oraz realizacją czynności kontrolnych w OUM, zdaniem NIK, nie były wystarczające do pełnej realizacji zadań, czego skutkiem było niewykonanie w pełni planu kontroli (2021-2022). Należy jednak zauważyć, że Dyrektor OUM ogłaszał nabory na wolne stanowiska pracy, jednakże z różnych przyczyn do zatrudnienia nie dochodziło. Dodatkowo stan epidemiczny i wielomiesięczne absencje chorobowe pracowników wpłynęły negatywnie na stopień wykonania planów (zarówno planu kontroli jak i Rocznych Planów Działania). OUM opracowywał matryce ryzyka dla zadań kontrolnych w obszarze ustawy Prawo o miarach, o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku w zakresie lat objętych kontrolą NIK. Rejestry przyrządów pomiarowych obejmowały urządzenia zgłaszane do prawnej kontroli metrologicznej, m.in. z uwagi na fakt, że OUM nie posiada legalnych, organizacyjnych (głównie związanych z zasobami ludzkimi) narzędzi do samodzielnego wyszukiwania podmiotów użytkujących przyrządy pomiarowe, które nie były zgłaszane do właściwej ewidencji. Posiadane przez OUM wyposażenie pomiarowe pozwalało na kontrolę wszystkich zgłaszanych przyrządów pomiarowych. OUM prawidłowo przeprowadzał kontrole użytkowników przyrządów pomiarowych. Zgodnie z przyjętymi uregulowaniami wewnętrznymi podczas wykonywania planowych kontroli dokonywane były sprawdzenia pod względem formalnym

⁹³ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

⁹⁴ W dn. 9 sierpnia 2023 r.

⁹⁵ Za pomocą Pomocnika kontrolera. Losowania dokonano spośród wszystkich Komend Powiatowych Policji województwa łódzkiego z wyłączeniem jednostek, które były kontrolowane przez OUM w okresie 1 stycznia 2021 r. – 30 czerwca 2023 r.

⁹⁶ Protokół kontroli OUM7.WZ4.511.76.2023 z dn. 9 sierpnia 2023 r.

⁹⁷ W dniach 9-10 sierpnia 2023 r.

⁹⁸ Za pomocą Pomocnika kontrolera z bazy stacji paliw zlokalizowanych w województwie łódzkim na stronie UOKiK. Losowaniem objęto stacje, posiadające zarówno odmierzacze paliw ciekłych jak i LPG z wyłączeniem stacji, które były kontrolowane przez OUM w okresie 1 stycznia 2021 r. – 30 czerwca 2023 r.

⁹⁹ Na niekorzyść klienta – jeden odmierzaczy paliwa Pb98, na niekorzyść stacji: jeden odmierzaczy paliwa Pb98, jeden odmierzaczy paliwa ON, oraz jeden odmierzaczy paliwa LPG.

¹⁰⁰ Protokół kontroli OUM07.WNiK.511.135.2023 z dn. 10 sierpnia 2023 r.

wszystkich przyrządów pomiarowych, które stosuje kontrolowany. Natomiast na stacjach paliw sprawdzeniem metrologicznym objęte były użytkowane przyrządy pomiarowe, wybrane w sposób losowy po jednym z każdego rodzaju produktu.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Wnioski

1. W sprawach dotyczących należności na podstawie faktur o numerach 7WZ.431.1473.19, L2.431.1271.2020/230, L1.436.2200.2022/189 podjęcie przewidzianych prawem działań w celu ich wyegzekwowania.
2. Stosowanie jednolitego podejścia w zakresie terminów wystawiania not odsetkowych i obciążeniowych oraz ostatecznych wezwań do zapłaty wobec dłużników.
3. Podjęcie niezbędnych działań, w tym organizacyjnych, w celu pełnej realizacji planów kontroli.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 29 września 2023 r.

Delegatura w Łodzi

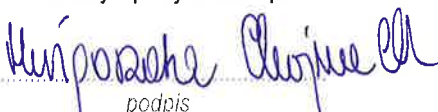
Kontrolerzy
Marcin Kuzan
Główny specjalista k.p.

Dyrektor
p.o. Dyrektor
Piotr Walczak

.....
podpis
Najwyższa Izba Kontroli

.....
podpis

Małgorzata Chojnacka
Główny specjalista k.p.

.....
podpis